

Eduskunnan Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

VNS 5/2025 vp

Asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua sekä olla kuultavana selonteosta.

Valtioneuvoston selonteko pyrkii arvioimaan ja kuvaamaan alueiden kehittämisen ja sen lainsäädännön kokonaisuutta sekä toimeenpanoa tänä vuonna alkavan lainsäädännön uudistamisen pohjaksi. Uuden aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 2028 alusta uuden EU-ohjelmakauden alkaessa. Uudenmaan liitto toteaa, että **selonteossa tunnistetut näkökohdat aluekehittämisen määritelmään ja tavoitteisiin liittyen ovat relevantteja, mutta vaativat muutamilta osin täsmennystä.**

Kansallisessa aluekehittämisessä tulee maakuntien liittojen tärkeä koordinaatio- ja toimeenpanorooli selonteossa tunnistaa ja tunnustaa paremmin. Aluekehittämisen julkinen toimijakenttä maakunnissa on moninaistunut, ja hallinnollisten uudistusten myötä myös kunnat etsivät uutta rooliaan. Vaikka selonteossa todetaan jännitteitä maakuntien liittojen, keskuskaupunkien ja ELY-keskusten välillä, yhteistyö alueilla toimii yhteisiin tavoitteisiin perustuen hyvin. Myöskään maakunnan liittojen aluekehittämis- ja edunvalvontatehtävien välillä ei ole Uudenmaan liiton mielestä merkittävää ristiriitaa. Alati muuttuvassa toimintaympäristössä **maakuntien liitot vastaavat - läheisyysperiaatteen mukaisesti - maakunnallisen aluekehittämistyön koordinoinnista ja toimivat alueensa asiantuntijaorganisaatioina sekä yhteistyön kokoajina – demokraattisesti valittujen päättäjiensä johdolla.**

Selonteossa valtio (ml. ELY-keskukset) näyttäytyy vahvasti toimijana ja alueet toiminnan kohteina. Vaikuttava aluekehittäminen edellyttää kuitenkin tasavertaista vuorovaikutusta sekä kaksisuuntaista yhteistyötä valtion ja alueiden välillä. Samalla selonteossa myös todetaan, että välittävien viranomaisten määrän kasvu on heikentänyt hallinnon kustannustehokkuutta, mutta laskentaperusteita ei avata riittävästi. Maakuntien liittojen kustannuksia arvioitaessa tulisi huomioida myös riittävä tekninen tuki lakisääteisiin tehtäviin sekä alueellisen läsnäolon ja paikallistuntemuksen merkitys. **Maakuntien liittojen rooli ja työnjako elinvoimakeskusten kanssa mm. EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanossa tulee selkeyttää ja vahvistaa lainsäädännössä.**

Selonteossa kuvataan laajasti alueilla tunnistettuja aluekehittämisen haasteita, mutta niihin ei esitetä vastaavassa määrin ratkaisuja. Painopiste on vahvasti valtioneuvoston sisäisen niin sanotun suuren aluepolitiikan kehittämisessä. Tämä on tärkeää, mutta rinnalla tulisi tarkastella myös alueiden toiminnallisuutta ja kehittämistä, myös muiden kuin valtion toimijoiden

näkökulmasta. **Aluekehittämisen tarkastelussa on tärkeää kiinnittää enemmän huomiota valtionhallinnon rinnalla myös alueiden näkökulmasta rakentaviin ratkaisuihin.**

Selonteossa olisi ollut perusteltua tuoda esiin toimivia alueellisia ja yliaalueellisia yhteistyömalleja. Uudenmaan liitto on edellisellä ja kuluvalle ohjelmakaudella koordinoanut 5–6 maakunnan välittävän viranomaisen tehtäviä. **Maakuntien liittojen koordinaatiomalli on todettu toimivaksi ja kustannustehokkaaksi ilman, että yksittäisten maakuntien mahdollisuudet ohjata alueensa kehittämistä ja kohdentaa rahoitusta omien kehittämislinjaustensa mukaisesti heikentyvät.** Samalla Uusimaa on EU-statukseltaan Suomen ainoa kehittyneempi NUTS2-maakunta, mutta jonka kehittyneisyyserot alueen sisällä ovat Suomen suurimmat.

Uudenmaan erityispiirteet ja -tehtävät Suomen tulee huomioida lainsäädännössä.

Selonteossa mainitut, lakisääteiset valtion ja alueiden väliset, säännölliset aluekehittämiskeskustelut (ALKE-keskustelut) tulee nähdä välineenä vahvistaa tavoitteellista yhteistyötä ja mahdollistaa myös resurssien yhteensovittaminen. Tämän toteutuminen edellyttää maakuntakohtaisten ALKE-keskusteluiden uudistamista, joissa voidaan aidosti käsitellä alueiden erityiskysymyksiä ja kehittämistarpeita. **Maakuntakohtaisten ALKE-keskustelujen toteuttaminen on tärkeää kirjata selkeästi tulevan lainsäädännön tavoitteisiin.**

Selonteossa on tunnistettu hyvin kansallisen aluekehittämisrahoituksen merkitys. Nyt tätä rahoitusta ei ole alueilla käytettävissä. Uudenmaan liitto korostaa, että EU-rahoituksen rinnalla tarvitaan myös **kansallista, aluekehittämiseen korvamerkittyä rahoitusta, jotta aluekehittämistyö voi olla pitkäjänteistä ja vaikuttavaa.**

Mikäli EU:n aluekehittämisrahoitus tulevalla ohjelmakaudella vähenee, korostuu tarve kohdentaa aluekehittämisen resursseja tasapainoisesti koko maahan. Näin voidaan vahvistaa kestävää kasvua, alueiden elinvoimaa ja koko Suomen kehitystä. **Aluekehittämisen rahoituksen tavoitteena tulee olla Suomen innovaatiokyvykkyyden ja kasvun turvaaminen.**

UUDENMAAN LIITTO

Eero Venäläinen
Aluekehitysjohdaja

Outi Ervasti
Elinvoimapäälikkö